

Polsk språk 1

POL1110

Forelesning 14
H2006

Ordklassene	
<i>bøyes</i>	<i>ikke bøyes</i>
Substantiv: navnord, f.eks. <i>chłopiec, Piotr, drzewo, demokracja</i>	Adverb: steds-, måtes-, tids- og frekvens, f.eks. <i>tutaj, szybko, teraz, codziennie</i>
Adjektiv: ord som betegner egenskap ved et substantiv, f.eks. <i>duży, piękny</i>	Partikler: småord med ulike funksjoner, f.eks. <i>czy, nie, by, niech</i>
Pronomen: personlige, påpekende, eiendoms- og spørrepronomen	Preposisjoner: 'fordholdsord', f.eks. <i>do, od, obok</i> (+ styrer kasus)
Verb: 3 konjugasjoner; tall/kjønn/tid; virilitet; aspekt; bevegelse	Konjunksjoner: bindeord, f.eks. <i>i, a, ale, chociaż</i>
Tallord: grunn- og ordenstall, ubestemte	Interjeksjoner: utbruddsord (<i>ach, no, ojej, osv.</i>)

POWINIEN (*å burde*)

	sg.		
	m	f	n
1.	powiniennem	powinnam	-
2.	powinieneś	powinnaś	-
3.	powinien	powinna	powinno
	pl.		
	m+f	f	
1.	powinniśmy	powinnyśmy	
2.	powinniście	powinnyście	
3.	powinni	powinny	

IMPERATIV – *verbets bydeform*

- imperativ av verb i I og II konjugasjon dannes av 2. pers. sg., 3. pers. sg. og 3. pers. pl. presens

IMPERATIV – KONJUGASJON I, II

I ię, -esz, II -ę, -isz (-ysz)

presens	imperativ				
	ty	my	wy	on (ona, ono)	oni (one)
ty myjesz robisz	myj	myj <u>my</u>	myj <u>cie</u>		
	rób	rób <u>my</u>	rób <u>cie</u>		
on (ona, ono) myje robi				<u>niech</u> myje <u>niech</u> robi	
oni (one) myją robią					<u>niech</u> myją <u>niech</u> robią

IMPERATIV

- imperativ av III konjugasjon dannes av 3. pers. sg. og 3. pers. pl. presens

IMPERATIV – KONJUGASJON III

III -m, -sz

presens	imperativ				
	ty	my	wy	on (ona, ono)	oni (one)
oni (one) czytają jedzą	czytaj jedz	czytajmy jedzmy	czytajcie jedzcie		
on (ona, ono) czyta je				niech czyta niech je	
oni (one) czytają jedzą					niech czytają niech jedzą

IMPERATIV

- hvis verbstammen slutter på mer enn en konsonant (ofte kons. + **n** eller **m**), tillegges endelsen *-ij/-yj*

IMPERATIV

uśmiechnąć się

(ty) uśmiechnij się

(on, ona, ono) niech uśmiechnie się /

(on, ona, ono) niech się uśmiechnie

(my) uśmiechnijmy się

(wy) uśmiechnijcie się

(oni,one) niech uśmiechną się

(oni,one) niech się uśmiechną

IMPERATIV

På samme måte bøyes:

zamknąć

zacząć

biegnąć

pomnieć

Eks. på uregelrett bøyning:

dać – daj
być – bądź
iść – idź
wziąć – weź

Chodź ze mną!
Idź do pracy!

DIMINUTIVER

m	-ek	dom ek , motyle ek , kwiate ek
	-ik (-yk)	stol ik , portrec ik , kalendarzy ik
f	-ka	bułecz ka , rącz ka , głów ka
n	-ko	krzesel ko , okien ko , drzew ko

KIEDY?

- rankiem, wiosną, całymi dniami (**Instr.**)
- w czwartek, w maju, w przyszłym tygodniu, w zeszłym tygodniu (**w + Lok.**)
- dawno temu, sto lat temu, pięć lat temu, dwa dni temu, dwa miesiące temu (**Nom. + temu**)
- pewnego dnia, następnego dnia (**Gen.**)

KIEDY?

- **po** kilku latach (**Lok.**)
Nie było mnie kilka lat w Polsce.
Po kilku latach wróciłem do Polski.
po dwóch latach
po trzech latach
po czterech latach
po pięciu latach
po sześciu latach
- **za** kilka lat (**Akk.**)
Od pięciu lat mieszkam w Polsce.
Za kilka lat wyjadę z tego kraju.

UPERSONLIGE VERBFORMER

Presens

Ludzie mówią, że na Ziemi zmienia się klimat.

Mówi się, że na Ziemi zmienia się klimat.

3. pers. sg. + się

UPERSONLIGE VERBFORMER

Preteritum

Ludzie mówili, że na Ziemi zmienia się klimat.

Mówiło się, że na Ziemi zmienia się klimat.

3. pers. sg. n + się

Mówiono, że na Ziemi zmienia się klimat.

upers. verb -no, -to

UPERSONLIGE VERBFORMER

-no

mówić – mówiono

liczyć – liczono

pisać – pisano

myśleć – myślano

-to

myć – myto

pić – pito

użyć – użyto

bić – bito

*Słownik Języka Polskiego PWN

mówić ndk VIa, ~wię, ~wiesz, mów, ~wił, ~wiony

bić ndk Xa, biję, bijesz, bij, bił, bity

HENSIKTSSETNINGER

Co robi pani Ewa? Pani Ewa dzwoni. Po co dzwoni?

Dzwoni, bo chce powiedzieć, że musi wyjechać.

pani Ewa

pani Ewa

Pani Ewa dzwoni, żeby (aby) powiedzieć mężowi o ważnej sprawie.

Uczę się języka polskiego. Po co?

Uczę się, aby (żeby) mieszkać i pracować w Polsce.

żeby = aby = by = ażeby

hverdagslig

høytidelig

ŻEBY, ABY, BY, AŻEBY ...

żeby + endelse + 3. person preteritum

Chcesz, **żebym** przeprowadziła wywiad.
1.pers.sg.   *1.pers.sg.*

Chcemy, **abyś** przeprowadził wywiad.
1.pers.pl.   *2.pers.sg.*

Chcecie, **by** Zbyszek przeprowadził wywiad.
2.pers.pl.   *3.pers.sg.*

ŻEBY, ABY, BY, AŻEBY ...

żeby + endelse + 3. person preteritum

Chcę, **ażebyśmy** przeprowadzili wywiad.
1.pers.sg.   *1.pers.pl.*

Kasia chce, **żebyście** przeprowadzili wywiad.
3.pers.sg.   *2.pers.pl.*

Chcą, **aby** studenci przeprowadzili wywiad.
3.pers.pl.   *3.pers.pl.*

TIDSUTTRYKK

do + Gen.	Zrobię to do soboty .
od + Gen.	Pracuję w tym sklepie od tygodnia .
za + Akk.	Zrobię to za tydzień .
przed + Instr.	Wróciłam przed tygodniem .
o + Lok.	Idę do kina o piątej .
po + Lok.	Po tygodniu wyjechałem.
w + Lok./Akk.	W tym tygodniu pojedę w góry. W piątek napiszę list do Kasi.

PREFIGERTE BEVEGELSESVORB

s chodzić w dół	(<i>ned</i>)
w ychodzić z domu	(<i>ut</i>)
prze chodzić przez ulicę	(<i>gjennom</i>)
w chodzić do domu	(<i>inn</i>)
w chodzić na piętro	(<i>opp</i>)
do chodzić do przystanku	(<i>mot</i>)

zbiegać (*ned*), wybiegać (*ut*), przebiegać (*gjennom*),
wbiegać (*inn/opp*), dobiegać (*mot*)